

ПЕТЪР КЪРДЖИЛОВ

ДЕТСКИ ДЛАНИ

chitanka.info

Двата куфара като че ли бяха пълни с олово. Внукът му се мотаеше из краката и всяваше допълнителен хаос в без това объркания се още от началото ден. Беше задушно и шумно. Гласът от високоговорителя вече за втори път съобщаваше името му. Професор Марсел Вилар окончателно се убеди, че никога не е обичал гарите и летищата. Най-сетне надеждата, че все някога ще се измъкне от този съвременен лабиринт, засия с мигащата червена светлина над един от входовете. Номер 6, разбира се, именно този номер 6 търсеше вече двадесет минути. Внукът му отново са зазяпа, когато вървяха през пустотата на ръкава, водещ към утробата на самолета. Идваше му да го плесне по врата, но зад тях вече трополеше младо семейство американци и професорът реши, че това не е педагогично и в никакъв случай патриотично.

Когато самолетът набра височина и всички започнаха да се укротяват в креслата си, Марсел Вилар най-сетне се почувствува спокоен.

Цялата олелия почна късно предната вечер, когато раздавачът донесе телеграмата. Тя беше кратка, но за Вилар, който вече мислеше, че никога няма да я дочака, това бе най-интересният прочетен някога текст:

Тръгни веднага. Дойде времето Камъкът да
проговори.

Баму

Баму. Това име, което не говореше нищо на огромната част от човечеството, беше един от малкото негови представители, които знаеха тайни, чието разкриване не беше по силите дори на днешното, толкова гордо със своята техника поколение. Баму... Сякаш беше вечен, появил се върху земята още по времето на динозаврите, за да дочака ерата на звездното покоряване. Помнеше го от дете, беше и сега пред очите му — нисък, беловлас, сбръчкан негър, вечно унесен, мърморещ нещо под носа си, но с поглед, който смразяваше кръвта дори на хищниците. Марсел бе израснал в Африка. Едва тригодишен; след смъртта на майка си, която не помнеше, баща му, отец Вилар, един от най-известните мисионери на Западна Африка, го бе взел със

себе си. Платото на Бандиагара, сламените колиби на догоните и малките негърчета с големите кореми бяха първото нещо, което си спомняше от своя земен път. И очите на Баму. Старият жрец беше негов учител, покровител и баща, при дългите отсъствия на пастор Вилар. Той го научи на онзи особен език *сиги со*, той му разкри приказните дълбини на вярванията на своето племе, странните обичаи и обреди на догоните, той го посвети в много от тайните, научи го да разбира и цени самобитното им изкуство.

На двадесет и една година Марсел за първи път видя Париж и градът го очарова. Завърши етнография в Сорбоната и три дни след като се дипломира, се качи на парахода „Леонардо да Винчи“. Не можеше без Африка. Беше лятото на 1931 година.

Баща му беше починал. Баму му разказа някаква смътна история, като непрекъснато криеше погледа си. Показа му малката могила, струпана край селото, върху която той самият бе поставил несръчно направен от бамбук кръст. След това Марсел се затвори в себе си и само работата беше оня отдушник, който го спаси от отчаянието. Това бяха годините, свързали го най-трайно с жреца. Дотолкова, че по решение на съвета на старейшините, Вилар бе допуснат до посвещаване в тайното знание. Религията на догоните, която бе станала смисълът на целия му живот, бе многословна и многозвучна. Тя бе табу за всеки чужденец и пришълец. Легендите за Началото можеха да разказват само членовете на Ава, общността на маскираните — олубару, които преминаваха специална подготовка и владееха езика *сиги со*.

Още от дете той знаеше нещичко от баща си. Баму бе споменавал също някакви странни истории, но той винаги ги приемаше като приказки, предназначени за децата. Но когато слушаше монотонните и идващи от вековете слова на старейшините в полуразрушеното светилище, когато фантастичните разкази на тези неукни от гледна точка на цивилизацията хора, подозрително точно съвпадаха с някои съвременни възгледи и теории за света и вселената, Марсел не можеше да остане равнодушен.

Сякаш бе вчера, когато Чичото Тъмнеещото око седеше срещу него и тихо му разказваше легендата за Бледата лисица Йугуру, който бе дошъл на Земята от Вселената. Там се намираше тройната звезда, чиято главно част догоните наричаха Сити толо, а спътниците ѝ — По

толо и Еме ѝа толо. Тя играеше главна роля във всички разкази на посветените, беше символ на цялото Сътворение. От баща си знаеше, че ставаше въпрос за най-ярката звезда на нашия небосклон — Сириус.

От По бе дошъл Бледата лисица със своя Ноев ковчег. Бе пътувал дълго през безкрая, за да стигне до Земята и основе рода на Владеещите.

В светилището и до днес навярно стояха рисунките, които навремето внимателно копираше една по една. На тази в голямата ниша бе изобразен Бледата лисица, който се спуща от звездата По. Спомни си, че го бе поразила една наивна, но с ярки линии фреска, на която бяха показани Слънцето и Сириус, съединени с една крива, усукваща се около всяко от светилата, която натрапчиво напомняше съвременните начини за изобразяване траекторията на междупланетните полети.

Сега, когато моторите на боинга вече унасяха в дрямка пътниците и нощното осветление изпълваше тишината на ъглите със сенки, в които при добро желание можеше да се види всичко, спомените още по-ярко възкресиха подробностите от оня велик ден за него — Денят на посвещението.

Светилището на догоните бе изградено в обширна пещера, намираща се на Хълма на хиената. Дотам не можеше да припари нито едно живо същество. Посветените извървяваха пътя до пещерата през дълъг подземен тунел, чийто вход се знаеше само от Баму. Гладките му стени, покрити с непознат, матовосинкав на цвят материал, едва ли бяха строени от хора на племето, за които направата на една колиба от слама бе проблем.

В средата на пещерата се намираше олтарът. Край същия този олтар Марсел Вилар, единственият бял човек от столетия, бе посветен в тайните на живота и смъртта.

В края на церемонията Баму бе посочил невзрачното и непрано отдавна парче плат, което покриваше малка ниша и за пръв и последен път бе споменал за Камъка. Когато дойде времето, ти ще бъдеш

призован, където и да се намираш, за да чуеш гласа на „Камъка“ — бе казал той...

Оттогава минаха близо петдесет години. В края на войната Марсел се завърна във Франция, опустошена и изстрадала. Тогава се запозна с Натали. Това бяха най-щастливите му години. И най-плодотворните. Получи катедрата, стана професор, написа „Загадката на догоните“.

Професорът тъкмо бе задрямал, когато чу някакво дразнещо скърцане. Беше познат звук, но не можеше веднага да го определи, защото умората твърде бързо го бе изпратила от света на спомените в дебрите на съня. Разшава се, отвори очи и видя внука си. Беше го забравил. Детето се бе събудило, одеялото му бе паднало на пода, но това не го вълнуваше — цялото му внимание бе съсредоточено върху разноцветния куб, който въртеше в ръцете си. Това кубче му беше купил самият професор, кубчето на Рубик, както го наричаха. То за дълго бе развалило взаимоотношенията между него и малкия. Натали се бе поминала преди дванадесет години и не можеше да дочака внуче, малкият Марсел се роди година след това. Баща му, синът на професора, работеше в телевизията и обикаляше света триста дни в годината. В останалите ходеха с Елен, така се казваше снаха му, по курорти. Тя работеше в известна модна къща и също не се вестяваше много често на вечеря. Детето израсна при него, не му тежеше, а и възрастната госпожа Марешал му помагаше. Понякога с момчето имаха различни възгледи за телевизионните предавания, марките коли и цвета на сладоледа. За всичко останало бяха единодушни, отношенията им — великолепни. Но този куб ги бе разстроил. Това, че и досега не можеше да схване как ставаше тази магия, при която шестте страни се подреждаха със съответния цвят, не беше толкова страшно. Това, че не успя дори една страна да нареди при безкрайните си и тайни нощни опити, също. Но това, че детето го правеше за по-малко от минута, подканвайки го с „Виж колко е просто, дядо“, го нервираще много. Разбира се, това бе в началото. Сега свикна. Навярно ревността става по-мъчителна със старостта. Навярно.

— Завий се и се опитай да заспиш — уж сърдито каза старият Вилар.

— Добре, чакай да го наредя. Гледай, само този ъгъл трябва да обърна — ръцете на детето ловко и без всякакво усилие потрепваха в ритъма на логиката, която никога нямаше да му стане ясна...

В Бамако пристигнаха рано сутринта, а пет дни след това видяха очерталите се на хоризонта възвишения на Бандиагара.

* * *

Външно Баму не се беше променил. Времето сякаш течеше край него, както Нигер край пясъците, без да го досегне, без да го развълнува. Както винаги, сдържано изрази своята радост от срещата, издаде кратки заповеди на хората си, които веднага поеха багажа ни, стори ми се нервен. Лицето му се проясни само веднъж, когато очите му се спряха върху моя внук и тогава заприлича на оня Баму, изчезнал с детството ми.

Вечерта край огъня, след като празничната врява отшумя, изведнъж, като че случайно, останахме двамата с Баму.

— Добре, че дойде — каза бавно той. — Не знаех как ще се оправя без тебе.

— Все пак кажи ми какво ще правим? Ти си наясно, че аз нищо не знам за Камъка.

— Аз също не знам чак толкова много. Не мисли, че съм всемогъщ. Дори навремето, при твоето посвещение, не можах да им се наложа. Още тогава исках да дръпна завесата и да ти го покажа. Но не ми позволиха. Всъщност и аз съм го виждал само няколко пъти.

— И какво представлява той?

— Ще го видиш утре.

Баму бавно тъпчеше лулата си с трева, опият, който и аз бих опитал с удоволствие, но не смеех да си поискам, за да не наруша унеса, в който жрецьт бе изпаднал.

— Дойде времето Камъкът да проговори — каза Баму. — Това става веднъж на хиляда години и аз съм горд, че това се случва по мое време.

— И какво ще каже Камъкът? — плахо попитах аз.

— Не зная. Може и нищо да не каже, но трябва да го извадим и подготвим утре, при Голямата луна. Трябва да присъствуват само посветените. Гласовете от По толо идват отдалеч, носят се в безкрая и са неразбрани за нас, но времето е дошло.

— А знаеш ли как да... — почнах да се обърквам — да го нагласиш ли, или както там го каза?

— Не знам — с някаква раздразнителна неувереност каза Баму — и затова те повиках. Ти си посветен, но ти си бял. Може би ще успееш да изпълниш Завета.

— И какъв е този Завет? Защо не си ми казвал нищо за него?

Баму бавно дръпна от лулата си, заклати се в някакъв унасящ ритъм, впи погледа си в тлеещата жарава и занарежда. Протяжно и напевно, почти шепнешком, но достатъчно ясно, за да разбере думите му.

— Когато дойде времето, Камъкът трябва да се извади. Камъкът трябва да се извади и да се постави на свещения олтар. Долната част с цвета на водата да гледа към земята, защото бяло е покривалото на мъртъвците. Горната част с цвета на пустинята трябва да сочи тройната звезда Сиги толо, от която са дошли нашите прадеди. Оттам ще дойде гласът. Страната с цвета на тревата да гледа към Южната планина, която се нарича Извисяваща се към небето кула. Страната с цвета на портокала да гледа към Водопада с цветовете на дъгата. Страната с цвета на небесното езеро да гледа към Горните извори на ловджийките предсказателки. Страната с цвета на кръвта да гледа към блатото, убежище на пренебрегнатите блага. Когато всичко бъде сторено и дойде времето, Камъкът ще проговори. От шестте посоки на света ще долети гласът на седмия прародител, въстаналият срещу останалите.

Баму свърши и по жеста, който направи, разбрах, че повече нищо няма да науча и ще трябва да си лягам...

Да разказвам с какво вълнение дочаках следващата нощ е невъзможно. Денят беше горещ, в колибата не можеше да се диша. На всичкото отгоре внукът ми беснееше повече от всякога. Беше се сприятелил с местните деца и домъкна след обяда голяма риба, която незнайно защо искаше да сготви. Помолих го, мисля, учтиво, да изчезва, но явно съм бил доста нелюбезен, защото не го видях до вечерта. А и не ми беше до него. Разходих се привечер из селото, но не

срещнах нито една позната физиономия, а и по-младите сякаш ме отбягваха и криеха лицата си. Чувствувах се някакво напрежение, което не бях усещал никога преди това.

Най-сетне нощта падна, чакана и неочаквано, и първият там-там се обади. Последваха го други, нададох се първите викове, запалените огньове заизпращаха искрите си към небето. В горния край на селото се подготвяше церемония, в която бях поканен да участвувам и аз, и чиято крайна цел не беше ясна дори на нейния вдъхновител и ръководител. Спомних си за баща ми, за неговите съвети, препоръчващи смирение пред съдбата и търпение към тези деца на природата. Това ме успокои и ръцете ми не трепереха вече, когато навличах широката бяла роба върху голото си старческо тяло, оставена в колибата незнайно от кого.

Как попаднах сред ритъма на стройните черни тела, виещи се, подивели от екстаза и шибани от ритъма на музиката, как самият аз подскачах от крак на крак, усещайки в устата си вкуса на моята младост, дори как се озовах в светилището — не помня. Помня само, че изведнъж стана тихо, толкова тихо, че се изплаших. Бях станал прекалено цивилизован през последните тридесет години, за да не усетя разликата между тях и мен, между моя и техния свят. Някъде от мътилката на грешното ми подсъзнание се измъкна слаб, но тревожен глас, който нашепваше за смъртта на баща ми, неясна и нелепа като всяка смърт, необяснена и смотолена от жреца. Тогава за първи път през този ден се озърнах за детето, но беше много късно. Тайната церемония, за която бях минал хиляди мили, започваше. Огледах се и с почуда видях почти всички, които преди години бяха тук на моето посвещение. Бяха свалили маските си и потните им лица лъщяха игриво в отблясъците на факлите. Чичото Тъмнеещото око, Юн Открилият истината, Стражът на границата, Царят на маймуните, Коженият щит, Разпитващият и Вечно недоволният. Липсваха Гърбавият, Високата тръстика и Младият дракон. Там беше и Баму. Светилището сякаш се беше смалило. Фреските по стените, поизбелели вече, не ми въздействуваха така, както навремето. Нещо се беше променило невъзвратно и аз го усетих. Старостта и дъхът на смъртта витаеха наоколо и само от векове жадуваният час бе поддържал духа, бе мумифицирал тези мъже, беше ги упойвал и им вдъхвал воля. Само фанатичната им вяра ги убеждаваше, че все пак

трябва още малко да се стисне със зъби, още няколко дни да бъдат изтръгнати от живота, за да се дочака чудото, когато Камъкът трябваше да проговори. Разбра, че всички разчитаха на мен, вярваха ми по един техен, ненатрапчив начин, че се надяваха на нещо. За първи път си дадох обяснение за неувереността на Баму — навярно е имало и неуспешни опити за контакт, когато Камъкът не е проговарял.

Баму започна своята протяжна песен в тишината:

— Когато дойде времето, Камъкът трябва да се извади. Камъкът трябва да се извади и да се постави на свещения олтар...

Жрецът бавно и тържествено се приближи към нишата, застана молитвено пред нас и се вкамени. В помещението беше тихо и очите на всички бяха вперени в него. След това Баму с рязък жест разтвори завесата. Цареше полумрак, който още повече подсили изразителността на откритата се гледка. В нишата, облицована с черен камък, стоеше странен и, не знам защо реших, неземеен предмет, който сияеше в различни оттенъци. Оскъдната светлина, идеща от глинените лампи и факлите, като стар скъперник галеше разноцветните диаманти, от които бе направен Камъкът. Никой не мръдна от мястото си.

— Ела! — заповяда ми Баму, без да сваля възхитения си поглед от свещения предмет.

Направих две крачки, като едва влачех краката си. В това време жрецът взе с двете си ръце Камъка и като внимаваше много, предпазливо го положи върху олтара.

Първото нещо, което изпитах, като видях отблизо Камъка, беше желанието ми да се изсмея. Щях да направя голяма грешка, ако не се бях сдържал, но наистина един нервен кикот нямаше да бъде съвсем неоправдан в този момент. Пред мен, върху свещения олтар, изграден някога от самия Дион, лежеше най-ценният и тайнствен предмет в целия свят. Десетки учени биха дали живота си, за да зърнат поне за миг този спомен от бъдещето. Този камък беше смисълът и целта на съществуването на един народ, който е малко да се каже, че благоговееше пред него. И всичко щеше да бъде нормално, ако този тайнствен и чакан да проговори Камък не бе най-обикновено кубче на Рубик, такова, каквото внукът ми въртеше от няколко месеца насам. Разбира се, малките и разноцветни кубчета, от които бе съставен, бяха

безценни и неимоверно красиви диаманти, но все пак това бе най-обикновена играчка, подлудила толкова много нормални хора по света.

— Марсу — така не ме бе наричал от детските ми години, каза Баму, — сега навярно разбра защо те извикахме. Трябва да наредиш Камъка така, както ти казах снощи край огъня! Защото иначе никога няма да проговори.

И великият жрец на догоните занарежда своята песен:

— Долната част с цвета на водата да гледа към земята, защото бяло е покривалото на мъртвците. Горната част с цвета на пустинята...

Този път погледите бяха вперени в нещо още по-прозаично от една съвременна играчка и ако Камъка мнозина виждаха за първи път и любопитството бе оправдано, то мене всички присъстващи тук ме познаваха. И навярно обичаха, щом ме бяха повикали в този толкова важен за тях час. А по всичко личеше, че щях да ги разочаровам.

— Но това е — познах аз...

— Какво е това? — попита Баму...

— Това е куб — казах, — кубът на Рубик, който цял свят върти като шантав.

— Това е Камъкът — каза твърдо Баму — и е дошъл денят, в който той ще проговори и ти трябва да го наредиш.

Но защо аз, дявол да го вземе, исках да извикам, нали вие сте големите жреци и магьосници, нали вие знаете всички тайни на света и хората, хайде да ви видя колко сте майстори или можете само неуките и прости хорица да заблуждавате... Ставах нервен, а това хич не беше добре. Поех дълбоко въздух. Бях оставил цигарите след смъртта на Натали, но сега ми се доця да запала.

— Баму, аз не мога да направя това! — казах с леден глас и изведнъж с изненада установих, че съм освободен от потискащата ме тежест на десетките погледи. Никой не бе чул дори моите думи. Всички гледаха нещо до мен. Обърнах се, наведох се и видях моя внук Марсел Вилар, който малко смутено, но не и уплашено, стоеше встрани. Беше надянал уловената от децата голяма риба на пръчката, която си беше харесал още при идването и гледаше с оня обезоръжаващ поглед, с който само децата са дарени. Навярно се беше изплашил от бързо настъпилата нощ и бе започнал да ме търси. Но той не можеше да знае, че влизането на всеки непосветен в храма,

независимо от неговия пол и възраст, се наказва с едно-единствено наказание — смърт. Усетих как крайниците ми бавно започват да изстиват. Достраша ме, но незнайно защо не за съдбата на детето, а от спомена за баща ми. Дали воден от своето любопитство, пасторът не бе надникнал в светилището, заплащайки с живота си за това. Прегърнах детето през раменете и го притиснах към себе си. Нямаше да го дам. В багажа си имах револвер, все щяхме да се доберем до него в колибата, а после... навремето стрелях добре.

— Дядо, адски е просто — прекъсна тягостното мълчание детето и докато някой от нас реагира, малкият се освободи от ръцете ми, грабна свещения Камък и започна с обичайните си движения да го реди. Баму гледаше с оня безжизнен поглед, който много рядко го спхождаше, но който не вещаеше нищо добро. На земята, захвърлена и ненужна, лежеше мъртвата риба. Внукът ми засече само за секунда, толкова, колкото да промърмори:

— Абе как беше тая формула — направи още три-четири движения, от които стените на светилището се разиграха в пламъци и ръцете му победоносно застинаха. Познавах този суетен негов и дразнещ мене жест.

— Готово, нали ти казах, че е много просто.

След това вдигна изпълнен с гордост, достойнство, но и вина поглед към Баму и му подаде наредения куб.

Жрецът бавно пое Камъка. Огледа с невярващ поглед шестте едноцветни страни, погледна мен, после детето. Онзи, лошият поглед, си беше отишъл, наврял се навярно в черната ниша. Сега Баму гледаше така, както когато ме учеше на езика, който само той наистина знаеше. С две ръце вдигна Камъка над главата си и със сияещ поглед обходи присъстващите. Те все още примигваха от изненада, но явно беше, че доброто настроение се възвръща. Баму подхвана своята песен и бавно посегна да постави Камъка върху олтара. Ръцете му трепереха от вълнение и той не успя да стори това. Разноцветният тотем се отърколи и съвсем небожествено и прозаично падна в прахоляка на пода. Внукът ми се наведе, вдигна кубчето, отърка го в късите си панталони и за втори път тази вечер поднесе Камъка на жреца. В този миг от вътрешността на куба се дочу пукане и прашене, настойчиво записукаха някакви сигнали. От разтворените към доброто и света

детски длани, идващ от миналото и задъхан към бъдещето, уморен от изминатите светлинни години път, зазвуча гласът на Вселената.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.